

Trafikutskottets betänkande 2023/24:TU15

Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i lagen om elektroniska vägtullssystem. Ändringarna syftar bl.a. till att genomföra delar av det s.k. EETS-direktivet och innebär att en avgiftsupptagare ska ha rätt att få uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon om det behövs för att avgiftsupptagaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter gentemot en skattemyndighet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:113 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Regeringens lagförslag5

 Bakgrund.....5

 Propositionen6

 Utskottets ställningstagande.....8

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....9

 Propositionen9

Bilaga 2

Regeringens lagförslag10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:1164) om elektroniska vägtullssystem.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:113.

Stockholm den 14 maj 2024

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Gunilla Svantorp (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Jimmy Ståhl (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Linda W Snecker (V), Magnus Oscarsson (KD), Oskar Svärd (M), Linus Lakso (MP), Johanna Rantsi (M) och Johanna Hornberger (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:113 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon. Inga motioner har lämnats in med anledning av propositionen.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen (2013:1164) om elektroniska vägtullssystem. Ändringarna innebär att en avgiftsupptagare ska ha rätt att få uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon om det behövs för att avgiftsupptagaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter gentemot en skattemyndighet. Ändringarna genomför artikel 5.9 i direktiv (EU) 2019/520 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullssystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen, det s.k. EETS-direktivet.

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2024.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen om elektroniska vägtullssystem.

Bakgrund

Systemet för elektroniska vägtullstjänster

Ett elektroniskt vägtullssystem är ett tekniskt och administrativt system för att ta upp vägtullar i ett vägtullsområde, t.ex. med stöd av fordonsutrustning eller automatisk avläsning av ett fordons registreringsskylt. Det europeiska systemet för elektroniska vägtullstjänster (European Electronic Toll Service, EETS) syftar till att åstadkomma driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullssystem i Europa. Systemet är reglerat på EU-nivå i det s.k. EETS-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/520 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullssystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen). Sverige har genomfört EETS-direktivet genom lagen (2013:1164) om elektroniska vägtullssystem, förkortad LEV, respektive förordningen (2022:782) om elektroniska vägtullssystem.

Avgiftsupptagare och betalningsförmedlare i EETS-systemet

Bestämmelserna om EETS skiljer på aktörer som är avgiftsupptagare respektive betalningsförmedlare.

En avgiftsupptagare är den myndighet eller juridiska person som tar upp vägtullar för fordonstrafik genom ett elektroniskt vägtullssystem. I Sverige är Transportstyrelsen avgiftsupptagare av vägtullar på allmänna vägar, dels som infrastrukturavgifter (på tre broar i Sundsvall, Motala och Nacka), dels som trängselskatt (i Stockholm och Göteborg). Även den privata aktören Öresundsbrokonsortiet är avgiftsupptagare av infrastrukturavgifter på den enskilda vägen Öresundsbron.

En betalningsförmedlare är den som tillhandahåller tjänster som gör det möjligt för en väganvändare att samla betalningar av vägtullar under en viss period till en faktura. På så sätt behöver väganvändaren inte ha någon kontakt med olika avgiftsupptagare och kan betala vägtullar i flera, och på sikt alla, elektroniska vägtullssystem i Europa via betalningsförmedlaren. Betalningsförmedlaren ska tillhandahålla den utrustning som krävs, t.ex. en transponder, och garantera att avgiftsupptagaren får betalt för godkända passager. En

EETS-betalningsförmedlare är en särskild typ av betalningsförmedlare som är registrerad i Sverige enligt LEV eller i en annan stat inom EES-området.

I Sverige har avgiftsupptagaren Transportstyrelsen inte tecknat avtal med någon EETS-betalningsförmedlare. Förmedling av betalning för vägtullar förekommer alltså inte på allmänna vägar i Sverige. Däremot är Öresundsbrokonsortiet registrerad som EETS-betalningsförmedlare genom verksamheten i Öresundpay. Öresundsbrokonsortiet är således både avgiftsupptagare och EETS-betalningsförmedlare.

Propositionen

EETS-betalningsförmedlares skyldigheter

I propositionen föreslår regeringen att bestämmelserna om EETS-betalningsförmedlares skyldigheter ändras när det gäller dels offentliggörande av villkor, dels vilka uppgifter de ska lämna till avgiftsupptagare.

Offentliggörande av villkor

Enligt LEV:s nuvarande utformning ska betalningsförmedlare offentliggöra sina villkor för att träffa avtal med EETS-väganvändare. Regeringen föreslår att lagtexten ändras så att kravet att offentliggöra villkor ska gälla för att träffa avtal om EETS. Således kommer kravet gälla avtal om EETS generellt och inte enbart avtal med en EETS-väganvändare, dvs. en väganvändare som redan har ett avtal med en EETS-betalningsförmedlare.

Skyldighet att lämna uppgifter

Enligt EETS-direktivet har en avgiftsupptagare rätt att få in uppgifter från en EETS-betalningsförmedlare för att kunna fullgöra sina skyldigheter gentemot en skattemyndighet. Uppgifterna rör betalningsförmedlarens kunder och deras fordon som under en viss tidsperiod har kört inom det vägtullsområde som avgiftsupptagaren ansvarar för.

Enligt regeringen har det inte framkommit att avgiftsupptagarna i Sverige skulle ha behov av att få uppgifter om antingen EETS-betalningsförmedlares kunder eller kundernas fordon för att kunna fullgöra skyldigheter gentemot en skattemyndighet. Ett sådant behov skulle dock kunna uppstå om en ny avgiftsupptagare börjar ta upp vägtullar i Sverige, samtidigt som denna är registrerad i ett annat land.

Regeringen föreslår att en EETS-betalningsförmedlare ska ge en avgiftsupptagare i Sverige uppgifter om alla fordon som under en viss tidsperiod har färdats i avgiftsupptagarens vägtullsområde och som kan hänföras till EETS-betalningsförmedlarens kunder och de kunder som fordonen hänförs till, inom två dagar från det att EETS-betalningsförmedlaren tagit emot en begäran från avgiftsupptagaren om att få de uppgifter som behövs för att avgiftsupptagaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter i förhållande till en skattemyndighet.

Behandling av personuppgifter

Av EETS-direktivet framgår att de uppgifter om fordon och deras ägare eller innehavare som en avgiftsupptagare får från en EETS-betalningsförmedlare bara får användas för att fullgöra en skyldighet gentemot en skattemyndighet. Denna begränsning av användningen gäller enbart för de aktörer som är både avgiftsupptagare och betalningsförmedlare.

För att genomföra direktivet i denna del föreslår regeringen att det i lagen ska framgå att uppgifter som en avgiftsupptagare har fått från en EETS-betalningsförmedlare enbart får behandlas för att fullgöra en skyldighet i förhållande till en skattemyndighet. Begränsningen ska gälla för de aktörer som är både avgiftsupptagare och betalningsförmedlare.

Bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt

Enligt EETS-direktivet får en avgiftsupptagare inte lämna ut uppgifter den har fått från en EETS-betalningsförmedlare till andra betalningsförmedlare, dvs. EETS-betalningsförmedlarens konkurrenter. Syftet med bestämmelsen är att värna EETS-betalningsförmedlarnas skydd av kommersiellt känsliga uppgifter. Direktivet gör inte skillnad på om en avgiftsupptagare är en offentlig eller enskild aktör; kravet på att hemlighålla uppgifter gäller oavsett.

När det gäller offentliga avgiftsupptagare bör det enligt regeringen inte införas någon särskild sekretessbestämmelse för uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder. Regeringen framhåller att det inte är aktuellt för Transportstyrelsen att begära in uppgifter från betalningsförmedlare om deras kunder för att fullfölja några skyldigheter gentemot en skattemyndighet och bedömer därför att det saknas skäl att föreslå en sekretessreglering.

När det gäller privata avgiftsupptagare råder enligt LEV:s nuvarande utformning tystnadsplikt för den som deltar eller har deltagit i en privat avgiftsupptagares verksamhet. Tystnadsplikten avser uppgifter som avgiftsupptagaren har fått om en EETS-betalningsförmedlares kunder för att kunna underrätta en EETS-väganvändare om en betalningsskyldighet eller en misstanke om att en vägtull inte har betalats.

Enligt regeringen har det inte framkommit att den privata avgiftsupptagaren Öresundsbrokonsortiet har ett behov av att inhämta ytterligare uppgifter från EETS-betalningsförmedlare för att fullgöra skyldigheter gentemot en skattemyndighet. Om behovet skulle uppstå menar regeringen dock att det bör säkerställas att avgiftsupptagare kan efterleva kravet på att sådana inhämtade uppgifter inte ska lämnas ut. Således föreslår regeringen i propositionen att tystnadsplikten även ska omfatta uppgifter som en avgiftsupptagare har fått från en EETS-betalningsförmedlare om dennes kunder om det kan antas att betalningsförmedlaren lider skada om uppgiften röjs. Regeringen bedömer att den föreslagna utvidgade tystnadsplikten inte bör inskränka den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Ikraftträdande

Europeiska kommissionen inledde under 2021 ett s.k. överträdelseförfarande mot Sverige om för sent genomförande av vissa bestämmelser i EETS-direktivet. Regeringen föreslår därför att lagändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt, vilket regeringen bedömer är den 1 juli 2024.

Konsekvenser

Regeringens förslag innebär att EETS-betalningsförmedlare ska lämna uppgifter till avgiftsupptagare om detta behövs för att avgiftsupptagare ska kunna fullgöra sina skyldigheter i förhållande till en skattemyndighet. Samtidigt har det enligt regeringen inte framkommit att de nuvarande avgiftsupptagarna i Sverige skulle ha behov av att få uppgifter om EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon för att kunna fullgöra några sådana skyldigheter. Vidare ska EETS-betalningsförmedlare redan i dag lämna motsvarande uppgifter till avgiftsupptagare som behöver uppgifterna för att identifiera personer som ska underrättas om en betalningsskyldighet eller som misstänkts ha underlåtit att betala en vägavgift. Regeringen bedömer således att de tillkommande uppgifterna till följd av förslagen i propositionen är begränsade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringens lagförslag syftar till att uppfylla de skyldigheter som Sverige har gentemot EU genom att genomföra delar av EETS-direktivet i svensk rätt. Enligt utskottets uppfattning är regeringens lagförslag väl avvägt och utskottet konstaterar att propositionen inte har gett upphov till några följdmotioner. Utskottet anser följaktligen att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:113 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:1164) om elektroniska vägtullssystem.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2013:1164) om elektroniska
vägtullssystem

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2013:1164) om elektroniska vägtullssystem

dels att 7 och 32 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 32 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

En EETS-betalningsförmedlare ska

1. när ett avtal om att utföra vägtullstjänster träffas informera EETS-väganvändaren om den behandling av personuppgifter som avtalet medför och om dennes rättigheter enligt

a) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning, och

b) lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning samt föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,

2. när ett avtal om att utföra vägtullstjänster träffas informera EETS-väganvändaren om giltiga sätt att betala en vägtull,

3. offentliggöra information om sin täckning enligt 6 § och eventuella förändringar av den,

4. inom en månad från registreringen offentliggöra eventuella planer på att utvidga sin täckning enligt 6 §,

5. vid behov förse de EETS-väganvändare med vilka avtal om utförande av vägtullstjänster har träffats med fordonsutrustning som uppfyller föreskrivna tekniska krav och visa att utrustningen uppfyller kraven,

6. föra en förteckning över fordonsutrustning som inte längre är godkänd och som är kopplad till ett avtal mellan förmedlaren och en EETS-väganvändare,

7. offentliggöra sina villkor för att träffa avtal *med EETS-väganvändare,*

7. offentliggöra sina villkor för att träffa avtal *om EETS,*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/520 av den 19 mars 2019 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullssystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2022:351.

8. ge en avgiftsupptagare den information som behövs för att kunna beräkna och ta ut en vägtull eller för att kontrollera EETS-betalningsförmedlarens beräkning av den vägtull som tas ut av en EETS-väganvändare, och

9. samarbeta med en avgiftsupptagare och omedelbart ge avgiftsupptagaren uppgifter om ett berört fordon och den kund som har träffat avtal med EETS-betalningsförmedlaren om utförande av vägtullstjänster för fordonet, när det är nödvändigt för indrivning av en vägtull eller för att avgiftsupptagaren ska kunna underrätta kunden om en skyldighet att betala en vägtull eller när det misstänks att kunden inte har betalat en vägtull.

9. samarbeta med en avgiftsupptagare genom att i fråga om fordon som omfattas av ett avtal mellan EETS-betalningsförmedlaren och en kund om utförande av vägtullstjänster

a) omedelbart ge avgiftsupptagaren uppgifter om ett fordon och den kund som fordonet hänförs till, när det är nödvändigt för indrivning av en vägtull eller för att avgiftsupptagaren ska kunna underrätta kunden om en skyldighet att betala en vägtull eller när det misstänks att kunden inte har betalat en vägtull, och

b) ge en avgiftsupptagare i Sverige uppgifter om alla fordon som under en viss tidsperiod har färdats i avgiftsupptagarens vägtullsområde och de kunder som fordonen hänförs till, inom två dagar från det att EETS-betalningsförmedlaren tagit emot en begäran från avgiftsupptagaren om att få de uppgifter som behövs för att avgiftsupptagaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter i förhållande till en skattemyndighet.

32 §³

Personuppgifter som har erhållits enligt 28 § får endast behandlas för att identifiera ett fordon eller en ägare eller innehavare av ett fordon i syfte att ta upp eller driva in vägtullar.

Första stycket gäller även för personuppgifter som har erhållits enligt 7 § 9, om avgiftsupptagaren även är betalningsförmedlare.

32 a §

En avgiftsupptagare som också är betalningsförmedlare får behandla personuppgifter som inhämtats enligt 7 § 9 endast för att

³ Senaste lydelse 2022:351.

- 1. identifiera ett fordon eller en ägare eller innehavare av ett fordon i syfte att ta upp eller driva in vägtullar, eller*
- 2. fullgöra en skyldighet i förhållande till en skattemyndighet.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2024.